

22110277

SLOVENE A1 – HIGHER LEVEL – PAPER 1
SLOVÈNE A1 – NIVEAU SUPÉRIEUR – ÉPREUVE 1
ESLOVENO A1 – NIVEL SUPERIOR – PRUEBA 1

Wednesday 11 May 2011 (morning)

Mercredi 11 mai 2011 (matin)

Miércoles 11 de mayo de 2011 (mañana)

2 hours / 2 heures / 2 horas

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a commentary on one passage only.

INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez un commentaire sur un seul des passages.

INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un comentario sobre un solo fragmento.

Napišite komentar k **enemu** izmed naslednjih dveh besedil:

1.

Posameznik si morda ni mogel nikoli, danes pa še posebej ne, nadeti ene same identitete, ene same prepoznavne nalepke. Vsakdo je omrežen z različnimi konteksti, bodisi ozaveščenimi bodisi prihajajočimi nekje iz podtalja. Sem samoprepoznani intelektualec, provincialec, invalid, občasen pijanec, bivši šahist, mož, oče in sin in tako naprej. Zakaj sem vse to in nič od tega povsem do konca? Kolikšen je delež usodnih okoliščin, koliko k vsemu prispeva neki neujemljivi notranji impulz? Literatura v svojem izhodišču ne pristaja na racionalno opisnost in analizo sociologije. Njen izvor je človekov nemir, neko podtalno brbotanje, ki ga ni mogoče zajeti z jezikom. Jezik je sistem pravil, ki – to je najbolj nenavadno – omogoča prav v umetniškem besedilu ob vseh prepoznavnih družbenih kontekstih izrazito individualiziran glas. Zato so tudi družbene sfere, ki jih na poti odpira literatura, prikazane pristransko. Njihove vizure nimajo pomena v objektivnosti, kaj šele kot agitacija. Literatura razkriva eksistencialno razprtost človeka, ki ni nikdar zvedljiv zgolj na pripadnost enemu abstraktnemu modelu kolektivitete, tudi če mu pripada, mu vselej tudi uhaja, in to v bistvenem. Tudi zato ne moremo od literature programsko pričakovati, kaj bo opisovala in kje zajemala. Literatura nagovarja družbo ne glede na to, ali je metonimična ali metaforična, kot je denimo glavčina poezije. V popačenem zrcalu prikazuje esenco človeštva, njegovo raznoterost in blodnjavost. Literatura nas sili, da v observacijah sveta nikoli ne naredimo kompromisa sami s sabo. Kot je sodobna družba babilon življenjskih praks in predstav, tako je literatura ne le ekstrakt te raznoterosti, ampak tudi njen zagovor, apologija razlike.

Najbrž premoremo empatijo, ki nam odpira človeške usode in literarne svetove ob vsej njihovi drugosti, prav zaradi neke skupne človeške podstati. Iskanje te podstati šele odpira zakodirane svetove. Iskanje skupnega imenovalca. Verjetno imamo ravno zaradi tovrstne zavesti intelektualci in vsi tisti, ki si te oznake ne lastijo, čeprav ne pristajajo na enodimenzionalne resnice, mešan odnos do globalizacije, ki je osrednja sila današnjega sveta. Refleksno jo občutimo najprej kot proces vsesplošnega uniformiranja, ki ima za edini cilj koncentracijo moči ozkih kapitalskih in političnih elit. Teh ne zanima kolateralna škoda, humanitarne in ekološke katastrofe. Eno takih denimo prikazuje pretresljivi dokumentarec *Darwinova nočna mora*. V samem osrčju Afrike so v Viktorijino jezero naselili nilskega ostriža, ki je kmalu iztrebil vse druge vrste, a ob tem postal vir dobička. Letala, ki ga prevažajo na mize Evropejcev, v Afriko dovažajo orožje. Tisti ki živijo ob jezeru, polnem rib, imajo – absurdno – le lakoto, bolezni in nasilje. Evropejci s polnimi želodci takšne dimenzije globalizacije najraje spregledamo. Toliko bolj nas vznemirja kulturna entropija kot posledica gospodarsko-politične hegemonije. Na tej točki pričnemo ob prirojenem odporu praviloma iskati globalizacijo z drugačnim obrazom. Globalizacija, ki določa tudi evropsko realnost, je tako lahko dojeta tudi kot priložnost. Čas pospešene komunikacije bi naj prerasel v ploden dialog vseh z vsemi. Realnost se zdi pogosto manj optimistična. Proces hegemonizacije preprosto zaenkrat ne razrešuje humanistično intonirane dileme, kako poenotiti življenjske prakse, ne da bi jih izničili. V njegovo recepturo je vpisana zgolj funkcionalnost, vse drugo se zdi dodana želja brez pravega pokritja. Družba, čeprav globalizirana, je še naprej bojno polje, spopad za kulturno in ekonomsko prevlado. Houellebecqova *Platforma* že pred napadom na dvojčka zlovešče napoveduje vzpon islamskega fundamentalizma in nepopolno računico svetovnih centrov moči. Sveta ni mogoče izmeriti zgolj s profitom.

Evropa se zdi mnogim zaščiten laboratorij globalizacije. Po eni strani neguje tradicijo svoje mnogoterosti, po drugi stavi na povezovanje. Kljub temu je le del globalizacijske zgodbe, čeprav morda res nekakšen preizkusen teren svetovne prihodnosti. Ob tem je treba poudariti, da negativna konotacija globalizacije ni ekskluziven produkt za mnoge Evropejce banalnih kavbojev. Res je, 45 da je prav Amerika kot najmočnejša civilizacija dvajsetega stoletja dala globalizaciji osrednji zagon. Toda njeno problematiko, zaobseženo v dilemi podrediti si drugega ali pogovarjati se z drugim, moramo iskati že v evropski tradiciji. Evropa ne more ubežati soodgovornosti.

Mitja Čander, *Kuvertirana poteza* (2008)

2.

Ta svet

Ti na barkah režejo skorjo modrine in dvigujejo mreže, pajčevino, v kateri živim. Njihov glas prihaja z vetrom, suh, porazgubljen, ne prepoznam besed. Le meni se izmika. Njihov je ta svet.

- 5 Mahaje jih pozdravljava, tudi najin je ulov.
(Ta riba v mreži, le kako se ujame?
Na srečo, na vztrajen dan za dnem, na znamenje?)

- Leživa in strmiva, vsak drug svet bi bil slepilo.
Ni preprostejšega od sadežev limon, mesnatih
10 listov, senc, ki iz rumene pletejo preprogo,
prve zrelosti v poganjkih vnovične pomladi.

- In ti na barkah jim verjamejo. Vsak drug svet
je zanje iluzija. Niso prekršili zapovedi:
Všteto je čaščenje, všteto je totem, všteto tabu.
15 Minevanje, tvoj glas, nasmeh, otožna zel,

zamaknjenost strmenja. Vonj nekega poletja,
neke zime in pomladi, norih sprememb,
ki radostno pojijo sok slepila – vidiš! Čebele na
brstečih popkih! Skrivna znamenja, polna medu!

Primož Čučnik, *Piši mi, Medana!* (1999)